

การบริหารสถานขนส่งทางน้ำ ท่าเทียบเรือ ท่าเทียบเรือสาธารณะและการจัดเก็บรายได้

1. การกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542

มาตรา 16(3) การจัดให้มีและควบคุม ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม

เป็นอำนาจหน้าที่ของ เทศบาล

เมืองพัทยา

องค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 17(13) การจัดการและดูแลสถานขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

เป็นอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาผู้บริหาร

- กรมธนารักษ์ (ในฐานะเจ้าของทรัพย์สิน)
 - จังหวัด
 - กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี
- (เพื่อควบคุมให้มีการใช้ประโยชน์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการก่อสร้าง)

3. ประเภทของท่าเทียบเรือ

แบ่งเป็น 2 ประเภท เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินการบริหารจัดการ

1 ท่าเรือระหว่างประเทศ

- ท่าเรือน้ำลึกสงขลา
- ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต

2 ท่าเทียบเรือภายในประเทศ

2.1 ท่าเรือสาธารณะ หมายถึงท่าเทียบเรือที่ให้บริการโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้บริการ

ผ่านท่า เช่น

- ท่าเรือเกาะลอยและเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี
- ท่าเรือเจ้าไหม จังหวัดตรัง
- ท่าเทียบเรือเกาะฮัง จังหวัดกระบี่

ฯลฯ

2.2 ท่าเรือเชิงพาณิชย์ หมายถึงท่าเทียบเรือที่ให้บริการโดยเรียกเก็บอัตราค่าภาระและค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ท่าเทียบเรือได้ เช่น

- ท่าเรือเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ท่าเรือโดยสาร-ท่องเที่ยวปากคลองจิหลาด จังหวัดกระบี่
- ท่าเรือท่ามะลิ จังหวัดสตูล
- ท่าเรือโดยสารแหลมงอบ จังหวัดตราด
- ท่าเรือระนอง จังหวัดระนอง
- ท่าเรือนครพนม จังหวัดนครพนม

ฯลฯ

4. การจัดเก็บรายได้

ในการบริหารจัดการท่าเทียบเรือแต่ละประเภท ยึดหลักการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดสร้าง

เงื่อนไขที่กระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ดังนี้

4.1 ท่าเรือสาธารณะ

- ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลการใช้ประโยชน์
- ไม่เรียกเก็บค่าบริการการใช้ท่าเรือ
- การจัดเก็บตามอำนาจหน้าที่สามารถกระทำได้

4.2 ท่าเรือเชิงพาณิชย์

- ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาความสะอาดและความเรียบร้อยตามอำนาจหน้าที่
- การจัดเก็บประโยชน์เพื่อนำรายได้มาบริหารท้องถิ่นให้เกิดความเจริญตามวัตถุประสงค์ของการจัดสร้างท่าเรือ
- การใช้ท่าเทียบเรือต้องไม่เป็นการอนุญาตให้เอกชนรายใดรายหนึ่งเข้าใช้ เป็นการผูกขาด
- พื้นที่บริเวณนอกจากท่าเรือที่ใช้เพื่อประโยชน์ต่อเนื่องกับท่าเรือ เช่น ลานจอดรถ อาคารประกอบ การจัดให้เข้าจะดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลัง
- เรือของทางราชการสามารถเข้าจอดเทียบท่าได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

- กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการชำระค่าเช่าเป็น 2 กรณี

กรณีที่ 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการเอง

- เรียกเก็บค่าเช่า 50 % ของรายได้จากการบริหารจัดการก่อนหักค่าใช้จ่าย
- ไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจัดให้เช่า

กรณีที่ 2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปเปิดประมูลหาผู้บริหารจัดการแทน

- เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจัดให้เช่า
- อัตราค่าเช่าเรียกเก็บ 50 % จากค่าเช่าที่ทางราชการกำหนดให้เรียกเก็บจากเอกชนผู้ประมูลได้

กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี

18 สิงหาคม 2546

สำเนาตัวอย่าง

เงื่อนไขการอนุญาตให้องค์กรปกครองท้องถิ่นดูแลการใช้ประโยชน์ท่าเรือสาธารณะ

1. ต้องไม่เรียกเก็บค่าจอดเรือและหรือค่าผู้โดยสารผ่านท่าเรือจากผู้ใช้บริการท่าเรือและต้องไม่ดำเนินการจัดหาประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในพื้นที่ของท่าเรือ
2. ต้องรับภาระค่าใช้จ่าย ค่าสาธารณูปโภคที่เกิดขึ้นจากการดูแลบริหารท่าเรือทั้งหมด
3. ต้องใช้ท่าเรือซึ่งรวมทั้งส่วนประกอบของท่าเรือตามประเพณีนิยมปกติ และต้องระมัดระวังในการใช้ทรัพย์สินดังกล่าวเสมือนกับที่วิญญูชนจะพึงใช้ทรัพย์สินของตน
4. ต้องดูแลบำรุงรักษาและซ่อมแซมท่าเรือ รวมทั้งส่วนประกอบของท่าเรือให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย สมบูรณ์มั่นคงแข็งแรงโดยสม่ำเสมอเพื่อให้ท่าเรือสามารถใช้งานได้เป็นปกติและมีความปลอดภัยต่อผู้ให้บริการ และต้องรักษาความสะอาดเรียบร้อยปราศจากสิ่งสกปรกกรงรังในบริเวณท่าเรือ
5. ในกรณีท่าเรือและส่วนควบของท่าเรือชำรุดเสียหายเนื่องจากการเสื่อมสภาพตามอายุการใช้งาน ให้ผู้ดูแลบริหารท่าเรือแจ้งขอทำความเข้าใจความตกลงกับกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี เพื่อทำการบูรณะซ่อมแซม
6. ถ้าจะตัดแปลง ต่อเติม รื้อถอนท่าเรือ หรือทำการปลูกสร้างสิ่งใด ๆ ลงในที่ดินบริเวณท่าเรือจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมธนารักษ์เป็นหนังสือก่อนจึงจะทำได้โดยการดำเนินการจะต้องประสานและตรวจสอบ รวมทั้งปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องด้วย และให้ถือว่าบรรดาสิ่งปลูกสร้างที่ทาลงไป ในที่ดินบริเวณท่าเรือก็ดีหรือตัดแปลงต่อเติมในท่าเรือก็ดี ให้ถือเป็นที่ราชพัสดุ ทั้งนี้ ในการตัดแปลงต่อเติมจะต้องไม่ก่อให้เกิดการกีดขวางสำหรับกิจการคมนาคมทางน้ำ และจะต้องแจ้งให้กรมธนารักษ์ทราบตามแบบที่กรมธนารักษ์ กำหนดภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ดำเนินการแล้วเสร็จเพื่อจะได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุต่อไป
7. กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี และหรือกรมธนารักษ์ จะเข้าตรวจทรัพย์สินที่อนุญาตให้ผู้ดูแลบริหารเป็นครั้งคราวในเวลาและระยะอันควร
8. เมื่อเลิกใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุดังกล่าวจะต้องส่งคืนกรมธนารักษ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เลิกใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุนั้น
9. หากมิได้ใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุดังกล่าวหรือใช้ประโยชน์ไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับอนุญาต ภายในกำหนด 3 ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ใช้หรือครอบครองที่ราชพัสดุตามหนังสือฉบับนี้จะ ถือว่าละสิทธิการใช้ที่ราชพัสดุที่ได้รับอนุญาตทั้งหมดหรือบางส่วนที่ยังมิได้ใช้ประโยชน์นับแต่วันที่ครบกำหนด โดยกรมธนารักษ์จะนำที่ราชพัสดุดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ของทางราชการในกรณีอื่นต่อไป
10. หากมีการใช้ที่ราชพัสดุดังกล่าวผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตหรือเข้าครอบครองใช้ประโยชน์โดยมิได้รับอนุญาตจากกรมธนารักษ์ก่อน จะต้องส่งคืนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งให้ส่งคืนที่ราชพัสดุนั้นจากกรมธนารักษ์
11. นอกจากเงื่อนไขในข้อ 1 ถึงข้อ 10 ดังกล่าวข้างต้น จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับที่ราชพัสดุและกฎหมายของกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีโดยเคร่งครัดทุกประการ

สำเนาตัวอย่าง

เงื่อนไขการอนุญาตให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลการใช้ประโยชน์ท่าเรือเชิงพาณิชย์

1. ชำระค่าเช่าให้แก่ทางราชการในอัตราร้อยละ 50 (ห้าสิบ) ของผลประโยชน์ที่จัดเก็บได้จากการบริหารจัดการท่าเรือทั้งหมดก่อนหักค่าใช้จ่าย ภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน พร้อมกับยื่นบัญชีแสดงรายรับของเดือนนั้นด้วย และจะจัดส่งบัญชีรายรับในการบริหารจัดการท่าเรือในแต่ละปีงบประมาณให้กรมธนารักษ์เพื่อตรวจสอบอย่างช้าไม่เกินเดือนธันวาคมของทุกปี ตลอดอายุสัญญาเช่า

2. ในการบริหารจัดการท่าเรือจะไม่ดำเนินการในลักษณะจัดให้เอกชนรายใดได้รับสิทธิผูกขาดในการใช้ท่าเรือเพียงรายเดียว และจะไม่นำท่าเรือทั้งหมดไปให้ผู้อื่นเช่าช่วงหรือบริหารจัดการโดยเด็ดขาด

ในกรณีที่ประสงค์จะนำที่ราชพัสดุที่ใช้ประโยชน์เกี่ยวกับกิจการท่าเรือ เช่น ลานจอดรถยนต์ หรืออาคารประกอบไปให้ผู้อื่นเช่าช่วงหรือบริหารจัดการจะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากกรมธนารักษ์ก่อนจึงจะดำเนินการได้ ถ้าฝ่าฝืนกรมธนารักษ์มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าได้ทันที

3. ยินยอมให้เรือของทางราชการเข้าใช้ท่าเรือได้ตลอดเวลาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

4. ต้องใช้ท่าเรือตามประเพณีนิยมปกติ และระมัดระวังเสมอด้วยวิญญูชนพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง และจะไม่ยินยอมให้ผู้อื่นใช้ท่าเรือเพื่อการใด ๆ อันเป็นที่น่ารังเกียจ หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนหรือในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ท่าเรือและไม่กระทำการใด ๆ ในลักษณะที่ก่อให้เกิดการกีดขวางการคมนาคมทางน้ำโดยเด็ดขาด

5. จัดให้มีการดูแลบำรุงรักษาท่าเรือให้มีสภาพมั่นคงแข็งแรงและใช้การได้ตลอดอายุสัญญาเช่า และเป็นผู้รับผิดชอบซ่อมแซมบำรุงรักษา ทั้งการซ่อมแซมเล็กน้อยและการซ่อมแซมใหญ่เพื่อรักษาท่าเรือตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้คงอยู่ในสภาพเรียบร้อย มั่นคงปลอดภัย และสามารถใช้งานได้เป็นปกติตลอดอายุสัญญาเช่า โดยผู้เช่าต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการดูแลบำรุงรักษาและซ่อมแซมเองทั้งสิ้น

6. ยินยอมให้กรมธนารักษ์ และหรือกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี เข้าตรวจสอบท่าเรือในเวลาและระยะอันสมควร และหากตรวจพบความเสียหายหรือความชำรุดบกพร่องผู้เช่าต้องซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีเดิมภายใต้เงื่อนไขและระยะเวลาที่กรมธนารักษ์กำหนด ทั้งนี้ การซ่อมแซมเช่นว่านั้นไม่คำนึงว่าจะเป็นการซ่อมแซมเล็กน้อยหรือซ่อมแซมใหญ่ และจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมเองทั้งสิ้น

ในกรณีที่ไม่ได้ดำเนินการซ่อมแซมภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่กรมธนารักษ์กำหนดให้กรมธนารักษ์และหรือบุคคลที่กรมธนารักษ์กำหนดเข้าดำเนินการซ่อมแซมได้ทันทีโดยจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมดังกล่าวเองทั้งสิ้น

7. จัดให้มีการควบคุมดูแลการใช้ท่าเรือและรักษาความสะอาดเรียบร้อยปราศจากสิ่งสกปรก รกรุงรังตลอดอายุสัญญาเช่า โดยมุ่งเน้นถึงความปลอดภัยและประโยชน์ของผู้ใช้ท่าเรือเป็นหลัก

8. ต้องรับผิดชอบต่ออุบัติเหตุหรืออันตรายหรือความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลภายนอก เพราะการบริหารจัดการท่าเรือ และรับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ หรือทรัพย์สินของกรมธนารักษ์หรือกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีที่มีอยู่ในบริเวณท่าเรือ

9. ต้องนำท่าเรือพร้อมอาคารและเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ไปประกันวินาศภัยทุกชนิดไว้กับบริษัทประกันภัยที่กรมธนารักษ์เห็นชอบ โดยยินยอมชำระเบี้ยประกันภัยในนามกระทรวงการคลังเป็นผู้เอาประกันและผู้รับประกันมีวงเงินเอาประกันไม่ต่ำกว่ามูลค่าของท่าเรือและเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดอายุสัญญาเช่า ทั้งนี้ โดยจะดำเนินการประกันวินาศภัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทำสัญญาเช่าเป็นต้นไป

10. บรรดาทรัพย์สินใด ๆ ที่นำมาใช้ในการบำรุงรักษา ซ่อมแซม หรือต่อเติมดัดแปลงให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของกระทรวงการคลังทั้งสิ้น